КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра гуманітарної освіти

Програма підвищення кваліфікації учителів зарубіжної літератури «Розвиток читацької грамотності учнів на уроках зарубіжної літератури за новим Державним стандартом базової середньої освіти»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри гуманітарної освіти

(протокол № 9 від 18.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Анна-Марія БОГОСВЯТСЬКА

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 6-2 від 01.10.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Богосвятська А.-М.І., завідувач кафедри гуманітарної освіти, доцент, кандидат філологічних наук; Ковальова Л.Л., старший викладач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації: сучасні підходи до розвитку читацької грамотності в Новій українській школі, розвиток предметно-методичної, комунікативної, інформаційно-цифрової та інноваційної компетентностей учителя зарубіжної літератури; опанування сучасним інструментарієм розвитку грамотних читачів; упровадження цифрових ресурсів в освітній процес.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (укладачі: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, Державна установа «Український інститут розвитку освіти», Інститут педагогіки НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, учасники робочої групи, склад якої затверджено наказом ІМЗО від 18.02.2022 № 15).

Термін дії програми: з 01.07.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Пастушенко Наталія, доцент кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Дільна Оксана, доцент кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена необхідністю розвитку читацької грамотності учнів як одного з ключових умінь, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти, та потребою оновлення методичного інструментарію вчителя зарубіжної літератури. Програма спрямована на практичне вдосконалення професійної діяльності педагога: формування в учнів умінь усвідомлено читати й розуміти тексти різних видів, знаходити, аналізувати, інтерпретувати та критично оцінювати інформацію, використовувати прочитане для навчання, особистісного розвитку й взаємодії зі світом. Особливу увагу приділено сучасним стратегіям роботи з художніми та нехудожніми текстами, системі компетентнісних завдань і формувальному оцінюванню читацької діяльності учнів.

Цільова група: учителі зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: науково-методичний супровід професійного розвитку вчителів зарубіжної літератури у їхній підготовці до визначення дидактичного потенціалу художнього тексту та роботи з ним на уроках зарубіжної літератури, розвитку читацької грамотності учнів в умовах упровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти для предметів мовно-літературної освітньої галузі

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння сутності читацької грамотності, її складових та вимог Державного стандарту базової середньої освіти щодо її формування;
- ознайомити педагогів із підходами та інструментарієм Міжнародного дослідження якості освіти PISA з читацької грамотності;
- удосконалити вміння моделювати завдання з розвитку читацької грамотності учнів на уроках зарубіжної літератури;
- розширити методичний інструментарій учителів сучасними методами, прийомами й техніками формування грамотного читача та залучення учнів до читання;
- сформувати практичні вміння використовувати цифрові ресурси та сервіси штучного інтелекту для розвитку читацької грамотності учнів;

- удосконалити вміння організовувати різні види мовленнєвої діяльності учнів – слухання, говоріння, читання та письмо – у процесі роботи з текстом.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. **Мовно-комунікативної**, через здатність забезпечувати здобуття освіти державною та іноземними мовами; здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти; здатність забезпечувати навчання учнів іноземної мови в професійному колі (для вчителів і викладачів іноземної мови, а також учителів, які здійснюють освітній процес (викладають навчальні предмети) іноземними мовами, здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння й навички учнів.

А2. **Предметно-методичної**, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентостей; здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

Д.1. **Інноваційної**, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухач/слухачка:

- розуміє поняття «читацька грамотність», називає критерії та основні складові читацької грамотності учнів;
- моделює завдання за основними видами мовленнєвої діяльності на уроках зарубіжної літератури (говоріння, аудіювання, читання, письмо);
- застосовує цифрові інструменти для організації спільної роботи, створення літературних ігор, опитування, оцінювання на уроках зарубіжної літератури;
- демонструє володіння сучасними методами, прийомами, техніками формування грамотного читача.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання знань слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

Особливості реалізації програми: очно-дистанційна форма навчання; курс передбачає **виконання** індивідуальної творчої роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин за умови відвідування не менше 50% від загальної кількості та виконання індивідуальної творчої роботи.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з інтеграційно-мотиваційного заняття, 3-х модулів, круглого столу з презентацією індивідуальної творчої роботи та вихідного опитування.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну творчу роботу зі створення **індивідуального проєкту** «Робота з художнім текстом на уроці зарубіжної літератури за одним із видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо)». Оцінювання проєктів здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 9 год – лекційні заняття, 15 год – практична робота, 6 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Інтеграційно-мотиваційне заняття					
Тема 0.1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля. Формування очікувань учасників.	-	1	-	-	1
Усього годин за заняттям	**-**	**1**	**-**	**-**	**1**
Модуль 1. Підготовка учнів до участі в Міжнародному дослідженні якості освіти PISA на уроках зарубіжної літератури					
Тема 1.1. Міжнародне дослідження якості освіти PISA та розвиток читацької грамотності.	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Ефективність розвитку читацької грамотності учнів.	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Розвиток читацької грамотності учнів у НУШ: сучасний інструментарій					
Тема 2.1. Ціннісні орієнтири нового Державного стандарту базової середньої освіти мовно-літературної галузі.	2	-	-	-	2

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Тема 2.2. Основні види мовленнєвої діяльності як обов'язковий компонент формування читацької грамотності учня на уроках зарубіжної літератури.	1	2	-	-	3
Тема 2.3. Формування грамотного читача на уроках зарубіжної літератури.	1	1	-	-	2
Тема 2.4. Сучасні методичні прийоми для формування читацьких вмінь учнів.	1	1	-	-	2
Тема 2.5. Цифрові інноваційні інструменти для формування грамотних читачів.	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**5**	**6**	**-**	**-**	**11**
Модуль 3. Корисні практики. Розвиток грамотного читача на уроках зарубіжної літератури					
Тема 3.1. Роль етапу мотивації у процесі формування читацької грамотності та залучення учнів до читання.	2	-	-	-	1
Тема 3.2. Сучасні методи, прийоми, техніки формування грамотного читача в НУШ.	-	2	-	-	3
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Круглий стіл. Презентація індивідуальних проєктів «Робота з художнім текстом на уроці зарубіжної літератури за одним із видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо)».	-	**3**	-	-	**3**
Вихідне опитування. Підсумкова рефлексія та зворотний зв'язок.	-	**1**	-	-	**1**
Самостійна робота	-	-	**6**	-	**6**
Разом годин за навчальною програмою	**9**	**15**	**6**	**-**	**30**

ІІ. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІНТЕГРАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

(практичне, 1 година)

Тема 0.1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля.

Презентація мети, завдань, структури, очікуваних результатів, правил взаємодії та критеріїв успішного завершення навчання на платформі ВЕКТОР.

Тема 0.2. Формування очікувань учасників.

Визначення професійних запитів і очікувань слухачів.

МОДУЛЬ 1. ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО УЧАСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ PISA НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 1.1. Міжнародне дослідження якості освіти PISA та розвиток читацької грамотності.

Унікальність Міжнародного дослідження якості освіти PISA. Цілі PISA.

Етапи проведення дослідження з розвитку читацької грамотності. Інструменти PISA.

Тема 1.2. Ефективність розвитку читацької грамотності учнів.

Аналіз прикладів завдань з розвитку читацької грамотності учнів з Міжнародного дослідження PISA.

Визначення результатів та критерії оцінки сформованості читацької грамотності учнів.

МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ У НУШ: СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ

(лекція, 5 годин; практичне, 6 годин)

Тема 2.1. Ціннісні орієнтири нового Державного стандарту базової середньої освіти мовно-літературної галузі.

Державний стандарт базової середньої освіти. Основні завдання мовно-літературної галузі. Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мовно-літературної освітньої галузі (зарубіжна література).

Тема 2.2. Основні види мовленнєвої діяльності як обов'язковий компонент формування читацької грамотності учня на уроках зарубіжної літератури.

Створення завдань з аудіювання (слухання і розуміння). Моделювання завдань з говоріння і читання. Укладання завдань для мовленнєвої діяльності «письмо».

Тема 2.3. Формування грамотного читача на уроках зарубіжної літератури.

Сучасна формула читання. Основі критерії формування читацької грамотності. Складові читацької грамотності учня.

Тема 2.4. Сучасні методичні прийоми для формування читацьких вмінь учнів.

Створення ефективних методів і прийомів для читацької грамотності. Укладання методичних порад для формування грамотного читача.

Тема 2.5. Цифрові інноваційні інструменти для формування грамотних читачів.

Поняття і складові цифрової компетентності. Цифрові навички вчителя зарубіжної літератури. Роль цифрових ресурсів для ефективного навчання літератури в НУШ. Віртуальні інтерактивні дошки та способи організації спільної роботи на уроках зарубіжної літератури. Генератори електронних текстів: анаграм, філвордів, кроссенсів – ефективний спосіб для розвитку інтелекту, логіки та гнучкості розуму учнів. Ігрові онлайн-ресурси для створення тестів, завдань, опитування та оцінювання на уроках зарубіжної літератури. Сервіси з використанням штучного інтелекту для генерування ілюстрацій, аудіо та відео до художніх творів.

МОДУЛЬ 3. КОРИСНІ ПРАКТИКИ. РОЗВИТОК ГРАМОТНОГО ЧИТАЧА НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 3.1. Роль етапу мотивації у процесі формування читацької грамотності та залучення учнів до читання.

Тема 3.2. Сучасні методи, прийоми, техніки формування грамотного читача в НУШ.

КРУГЛИЙ СТІЛ

(практичне, 3 години)

Презентація індивідуальних проєктів «Робота з художнім текстом на уроці зарубіжної літератури за одним із видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо)».

ВИХІДНЕ ОПИТУВАННЯ

(практичне, 1 година)

Підсумкова рефлексія учасників щодо досягнення очікуваних результатів. Самооцінювання професійного поступу. Зворотний зв'язок про зміст, організацію та практичну цінність курсу. Узагальнення можливостей застосування розроблених матеріалів в освітньому процесі.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання знань слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну творчу роботу** зі створення **індивідуального проєкту** «Робота з художнім текстом на уроці зарубіжної літератури за одним із видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо)».

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Критерії для зарахування індивідуальної роботи: відповідність роботи обраному виду мовленнєвої діяльності, доцільність вибору художнього тексту, спрямованість завдань на розвиток читацької грамотності, відповідність завдань віковим особливостям учнів, різноманітність і логічна послідовність завдань, практична спрямованість, методична доцільність, творчий підхід, можливість практичного використання на уроці.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Читацька грамотність як ключова компетентність сучасного учня в контексті Нової української школи.

2. Особливості оцінювання читацької грамотності в Міжнародному дослідженні якості освіти PISA.
3. Рівні сформованості читацької грамотності учнів та шляхи їх визначення на уроках зарубіжної літератури.
4. Критичне читання як складова читацької грамотності та умова розвитку самостійного мислення учнів.
5. Робота з множинними текстами як засіб розвитку читацької грамотності школярів.
6. Формування навичок інтерпретації та аргументації під час аналізу художнього твору.
7. Читацька мотивація сучасних підлітків та педагогічні способи її підтримки.
8. Використання цифрових ресурсів для розвитку читацької грамотності учнів на уроках зарубіжної літератури.
9. Можливості штучного інтелекту для створення завдань і навчальних матеріалів з розвитку читацької грамотності.
10. Міжпредметний потенціал читацької грамотності та її розвиток у різних освітніх галузях.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

2. Закон України «Про освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

3. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text

5. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі. Режим доступу : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-movno-literaturnoyi-osvitnoyi-galuzi-ukrayinska-mova-ukrayinska-ta-zarubizna-literaturai.pdf

Основна література

1. Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 1 / авторський колектив ; уклад. О. Локшина, О. Заболотна ; за заг. ред. О. Топузова. 2-ге електронне вид., допов. Київ : Педагогічна думка, 2023. 77 с.
2. Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 2 / авторський колектив ; уклад. О. Локшина, О. Заболотна ; за заг. ред. О. Топузова. 2-ге електронне вид., допов. Київ : Педагогічна думка, 2023. 81 с.
3. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / Г. Бичко, Т. Вакуленко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, С. Раков, В. Горох та ін. ; за ред. В. Терещенка, І. Клименко. Київ : УЦОЯО, 2023. 395 с.
4. Результати України в міжнародному дослідженні якості освіти PISA-2025 // Міністерство освіти і науки України. 8 вересня 2026 р.
5. Яценко Т. О., Слижук О. А. Підручник української літератури як засіб формування читацької грамотності учнів 5–6 класів. Проблеми сучасного підручника. 2023. Вип. 31. С. 280–288.
6. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.

Додаткова література та цифрові ресурси

1. PISA-2025: результати оприлюднено // Український центр оцінювання якості освіти. 8 вересня 2026 р. URL https://testportal.gov.ua/pisa-2025-rezultaty-oprylyudneno/?utm_source=chatgpt.com
2. Калайтан О. Про що говорить звіт PISA 2025: базового рівня досягають 65% українського учнівства з природничо-наукових дисциплін, 54% — з математики та 55% — із читання // Нова українська школа. 8 вересня 2026 р. URL https://nus.org.ua/2026/09/08/pro-shho-govoryt-zvit-pisa-2025-bazovogo-rivnya-dosyagayut-65-ukrayinskogo-uchnivstva-z-pryrodnycho-naukovyh-dystsyplin-54-z-matematyky-ta-55-iz-chytannya/?utm_source=chatgpt.com
3. Ручка А. Українські школярі знову склали PISA: як змінилися результати за 3 роки // Education.ua. 8 вересня 2026 р. URL https://www.education.ua/news/2026/09/08/ukrainski-shkoliari-znovu-sklaly-pisa-yak-zminylysia-rezultaty-za-3-roky/?utm_source=chatgpt.com